

თეორიული ეკონომიკა და ეკონომიკური ზრდა

რუსუდან სირბილაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასისტენტ პროფესორი, ეკონომიკის დოქტორი

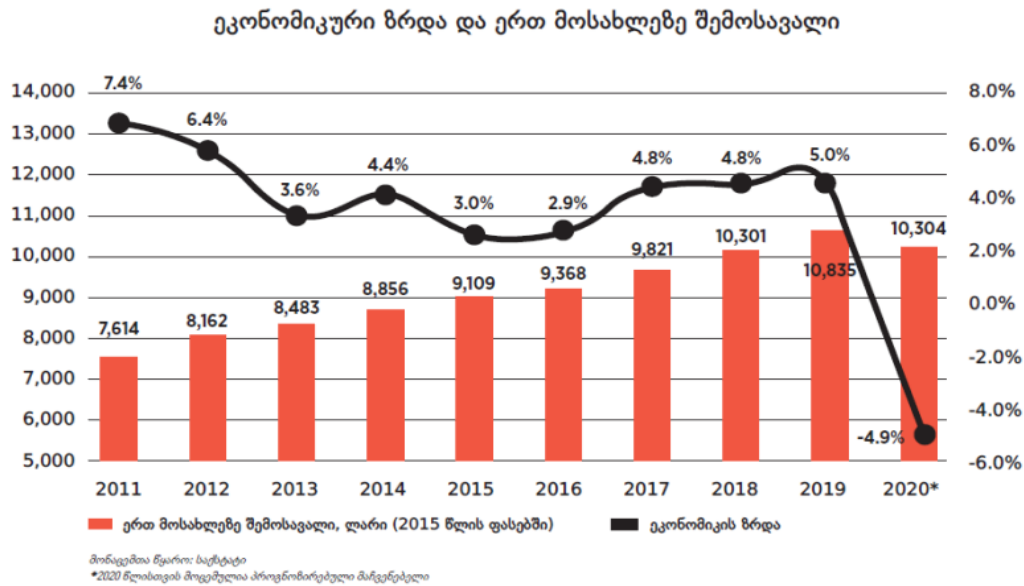
მეცნიერული ნაშრომი თეორიული ეკონომიკა და ეკონომიკური ზრდა ეხება თანამედროვე თეორიული ეკონომიკის კანონზომიერებებს, იკვლევს პანდემიის კორონა-19 ვირუსის პირობებში ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესებს, პანდემიამ მოიცვა განვითარებული ქვეყნები: ამერიკა, გერმანია, ინგლისი, ესპანეთი, იტალია, განვითარებადი: რუსეთი, უკრაინა, აზერბაიჯანი, სომხეთი, საქართველო და ჩამორჩენილი ქვეყნებიც. პანდემიის განვითარება დიდი ტემპებით დაიწყო. ვირუსის გავრცელების თავიდან ასაცილებლად მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაცია და მასთან ერთად ყველა ქვეყნის ჯანდაცვის სამინისტრო რეკომენდაციებს ავრცელებდა და მათ დაცვას თხოვდა მთელ საზოგადოებას. ვირუსის თავიდან ასაცილებლად მოსახლეობას სთავაზობდნენ დაეცვათ ნორმების მთელი რიგი. უნდა დადგინდეს რა უშლის ხელს ეკონომიკურ ზრდას გლობალიზაციის პირობებში, გამოჩნდეს ეკონომიკის ყველა დარგში წარმოქმნილ პრობლემები, რაც გვაძლევს შესაძლებლობას განვსაზღვროთ და დავადგინოთ ის გზები, რამაც ეკონომიკა განვითარებამდე უნდა მიიყვანოს და თითოეული ეკონომიკური სუბიექტის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება და ეკონომიკური ზრდა გამოიწვიოს. ამ პირობებში როგორი გადაწყვეტილების მიღება უწყვეტ ფორმებს, კომპანიებს, საოჯახო მეურნეობებს, მთავრობას. როგორ ფუნქციონირებენ ბაზრები, როგორ ხდება ეკონომიკური მოვლენების და პროცესების ანალიზი, რა უშლის ხელს ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდას. როგორ შეიძლება შემუშავდეს ღონისძიებათა პაკეტი პრობლემების მინიმალიზაციისთვის, ეკონომიკის განვითარების, ცხოვრების დონის გაუმჯობესებისა და ეკონომიკური ზრდისთვის.

საკვანძო სიტყვები: თეორიული ეკონომიკა, ეკონომიკური ზრდა, პანდემია კოვიდ-19, ეკონომიკური პრობლემები, გლობალიზაცია.

თანამედროვე ეკონომიკა ყოველთვის აწყობილია განვითარებაზე, წარმატებაზე, ეკონომიკურ ზრდაზე, და იმაზე, რაც შეძლებს თითოეული ჩვენგანის უკეთეს ეკონომიკურ პირობებში აღმოჩენას. ამისთვის მთელი რიგი ღონისძიებების გატარებაა აუცილებელი. დღეს ქვეყნის ეკონომიკა არნახულ გასაჭირშია ყოველმხრივ: წარმოება გაჩერებულია, დასაქმება შემცირებულია, უმუშევრობა გაზრდილია, ეკონომიკური ზრდა დაბალია, ამას ემატება პანდემიური მდგომარეობა, რომელიც მსოფლიოში 2019 წელს დაიწყო, საქართველოში ის 2020 წელს გავრცელდა. პანდემიამ ძირფესვიანად დაანგრია ადრე მოპოვებული მიღწევები. პანდემიით გამოწვეული ეკონომიკა რთულ ვითარებაში აღმოჩნდა როგორც საქართველოში, ასევე მთელ მსოფლიოში. ისედაც სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის ტემპები ერთმანეთისგან მნიშვნელოვნად განსხვავებულია: აღმოსავლეთ აზიის ქვეყნებში, სინგაპურში, სამხრეთ კორეასა და ტაივანში, საშუალო შემოსავალი ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ყოველწლიურად 7% -ით იზრდებოდა, ზრდის ასეთი ტემპის შემთხვევაში საშუალო შემოსავალი ყოველ 10 წელიწადში ერთხელ ორმაგდება, ამ უღარიბესმა ქვეყნებმა უმოკლეს დროში მოიპოვეს ადგილი მსოფლიოს უმდიდრეს ქვეყნებს შორის. მათგან განსხვავებით ზოგიერთ აფრიკულ ქვეყანაში, მაგალითად: ჩადში, ეთიოპიასა და ნიგერიაში, საშუალო შემოსავალი წლების განმავლობაში არ იცვლება. რით შეიძლება უზრუნველყონ მდიდარმა ქვეყნებმა ცხოვრების მაღალი დონის შენარჩუნება, და რა პოლიტიკა უნდა გაატარონ ღარიბმა ქვეყნებმა სწრაფი ეკონომიკური განვითარების მისაღწევად. ეკონომიკური ზრდა ადამიანის ეკონომიკური კეთილდღეობის საწყისია, ხოლო რეალური მთლიანი შიგა პროდუქტი ეკონომიკური კეთილდღეობის კარგი მაჩვენებელი. რეალური მთლიანი შიგა პროდუქტის ზრდა ეკონომიკური პროგრესს უწყობს ხელს. გრძელვადიან და მოკლევადიან პერიოდებში რეალური მშპ-ს გადახრები განვითარების ტენდენციებიდან გვესაუბრება იმაზე, რო-

გორ განსხვავდება სხვადასხვა ქვეყნების ცხოვრების დონეები. ცხოვრების დონეები სხვადასხვა ქვეყანაში სხვადასხვაა. აშშ-ში ერთ სულ მოსახლეზე შემოსავალი ჩინეთის შესაბამის შემოსავალზე 7-ჯერ მეტია, ხოლო ინდოეთის შესაბამის შემოსავალზე -13 ჯერ მეტია. საქართველოში 2011 წლიდან 2020 წლის ჩათვლით ეკონომიკური ზრდა და ერთ მოსახლეზე შემოსავალი 7,4 - დან -4,9 % მდე მერყეობდა. (ცხრილი 1)

ცხრილი 1

2019-2021 წწ პანდემიის კოვიდ-19 ის გავრცელებამ ეკონომიკურ პროცესებს და მოვლენებს განსაკუთრებული ზიანი მიაყენა, თუმცა არსებობდნენ ისეთი კომპანიები, რომლებმაც ამ პერიოდშიც კი განსაკუთრებულ მოგებას მიაღწიეს. მაგ. Apple-64, Microsoft-51, Saudi Aramco 49, ICBC- 46, Alphabet- 40 მილიარდის მოგებას მიაღწიეს 2020 წელს, ხოლო საქართველოში ეკონომიკური ზრდა 5,0 %-დან -4.9%-მდე შემცირდა. (ცხრილი 2) ასევე ერთ სულ მოსახლეზე შემოსავალმა მკვეთრად მოიკლო. პანდემია: სახელად კორონა-19 ანუ გვირგვინი ვირუსი-19, ამ ვირუსმა მოიცვა განვითარებული ქვეყნები: ამერიკა, გერმანია, ინგლისი, ესპანეთი, განვითარებადი: რუსეთი, უკრაინა, აზერბაიჯანი, სომხეთი, საქართველო და ჩამორჩენილი ქვეყნებიც. პანდემიის განვითარება დიდი ტემპებით დაიწყო. ვირუსის გავრცელების თავიდან ასაცილებლად მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაცია და მასთან ერთად ყველა ქვეყნის ჯანდაცვის სამინისტრო რეკომენდაციებს ავრცელებდა და მათ დაცვას თხოვდა მთელ საზოგადოებას. ვირუსის თავიდან ასაცილებლად მოსახლეობას სთავაზობდნენ დაეცვათ ნორმების მთელი რიგი. კორონა ვირუსის

ცხრილი 2

გავლენით მნიშვნელოვანი ზარალი მიადგა ყველა იმ ქვეყნის ეკონომიკას, სადაც ის იყო გავრცელებული. ყოველივე ეს გამოწვეულია წარმოების და ვაჭრობის შემცირებით. თანამედროვე ეკონომიკა ყოველთვის აწყობილია განვითარებაზე, წარმატებაზე, ეკონომიკურ ზრდაზე, და იმაზე, რაც შეძლებს თითოეული ჩვენგანის უკეთეს ეკონომიკურ პირობებში აღმოჩენას. ამისთვის მთელი რიგი ღონისძიებების გატარებაა აუცილებელი. დღეს კოვიდ-19 ის გავრცელებამ პრობლემები შექმნა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკაში, სხვადასხვა ეკონომიკის დარგებში და მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებში. უნდა გაირკვეს ამ პირობებში როგორი გადაწყვეტილების მიღება უწევთ ფირმებს, კომპანიებს, საოჯახო მეურნეობებს, მთავრობას, როგორ ფუნქციონირებენ ბაზრები, როგორ ხდება ეკონომიკური მოვლენების და პროცესების ანალიზი, რა პრობლემები უშლის ხელს ქვეყნების ეკონომიკურ ზრდას. როგორ შეიძლება შემუშავდეს ღონისძიებათა პაკეტი აღნიშნული პრობლემების მინიმინზაციისთვის, ეკონომიკის განვითარების, ეკონომიკური ზრდის და ცხოვრების ღონის გაუმჯობესებისთვის. კაპიტალის ბაზრის განვითარება ეფექტიანად და გრძელვადიანად უნდა მიმდინარებდეს, მისი სრულყოფა დამოკიდებულია ქვეყნის მართვის კეთილ ნებაზე. ასევე კაპიტალის ბაზრის განვითარებით ვითარდება ქვეყნის ეკონომიკა რადგან ის ხელს უწყობს თითოეული ეკონომიკური სუბიექტის შემოსავლების და დანაზოგების დაგროვების ზრდას, რაც შემდგომ ეტაპზე ინვესტიციებად მის გარდაქმნას უწყობს ხელს. მიუხედავად ამისა, აუცილებელია პორტფელური ინვესტიციების მოზიდვა. თანამედროვე პირობებში ეს გამოიწვევს წარმოების და მუშახელის დასაქმების გაზრდას, რაც თავის მხრივ შეამცირებს უმუშევრობას. თანამედროვე პირობებში განსაკუთრებულია ინოვაციების წახალისება. ეკონომიკას ადვილად უნდა შეეძლოს მოერგოს როგორც ქვეყანაში ისე მის ფარგლებს გარეთ გამოგონებულ და მიღებულ სიახლეებს, რადგან განვითარება ძირითადად ინოვაციებს ეფუძნება. დასაქმებულთა უნარების ამაღლება, და პროფესიული კუთხით მათი გადამზადება ძალიან მნიშვნელოვანია. ადამიანური რესურსების მდგრადი გაუმჯობესება, მათი შესაძლებლობების და პოტენციალის განვითარება შრომის ბაზართან მორგებული და მასზე ორიენტირებული უნდა იყოს. შრომის ბაზრის ეფექტიანი ფუნქციონირება დასაქმების ხელშეწყობასაც გულისხმობს. ეს კი იმავდროულად დასასაქმებელი ადამიანების პოპულარიზაციას ისახავს მიზნად. აუცილებელია ბიზნესისთვის კონკურენტული გარემოს შექმნა. ეს შესაძლებელია კანონმდებლობით და გამჭირვალეობით, კორუფციაზე უარის თქმით და ზოგადად მთავრობის ხარჯების კონტროლით. ანგარიშვალდებულებით, კეთილსინდისიერებით. რეკომენდაციებით. გლობალიზაციაში მონაწილეობით, რადგან გლობალიზაციამ ფართო მნიშვნელობა შეიძინა, მოვლენები, რომელიც არსებობს მხოლოდ ერთ ქვეყანაში არსებობს მსოფლიოშიც, პანდემიამაც კი მსოფლიო მნიშვნელობა შეიძინა და მასთან ბრძოლაც მსოფლიო ორგანიზაციების ჩართულობით და მათთან შეთანხმებით ხორციელდება. გლობალიზაციის საკმაოდ მნიშვნელოვანი სფერო ეკონომიკაა. დღეს, როგორც არასდროს უზარმაზარი ფინანსური მოძრაობაა, ფული გადაადგილდება სხვადასხვა ქვეყანაში, ასევე ახალი ტექნოლოგიების, სრულიად ახალი პლატფორმების აუცილებლობამ თუნდაც პანდემიის გამო სრულიად ახალი მნიშვნელობა შეიძინა. ამ მხრივაც გლობალიზაცია თავის მნიშვნელოვან სიტყვას ამბობს. ინფორმაციები დიდი სისწრაფით გადაეცემიან მსოფლიოს ნებისმიერ წერტილში. მაქსიმალური დაახლოება მიმდინარეობს კონტინენტების და ცივილიზაციების. ეს პროგრესი ხელს უწყობს მსოფლიოს განვითარებას. გლობალიზაციის როლის ნათელყოფისთვის შექმნილია მეცნიერება გლობალისტიკა, ის ბევრ მეცნიერებას ერთად უყრის თავს, პოლიტოლოგიას, სოციოლოგიას, ისტორიას, ფილოსოფიას,

ეკონომიკას, კულტუროლოგიას, სამართალმცოდნეობას და ა.შ. რასაკვირველია არსებობენ „ -
 “-,-“ - ,ჟ-—-“, ისინი ეწინააღმდეგებიან გლობალიზაციის პროცესს, თუმცა ამ პროცესის შეჩე-
 რება შეუძლებელია, იმდენად თავისთავად, ყველასგან დამოუკიდებლად ვითარდება მსოფლი-
 ოში ამას ვერავინ შეეწინააღმდეგება, მთავარია არ დაიკარგოს ქვეყნებისთვის ის ღირებულებე-
 ბი, რომლებზეც დგას თითოეული ქვეყანა და მათ შორის საქართველო. ჩვენი ქვეყნის განვითარ-
 რებისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია წარმოების ხელშეწყობა და მდგრადი სრულყოფა. ამის-
 თვის დანაზოგების გამოყენებას, ინვესტიციების მოზიდვას, სასახო კაპიტალის ბრუნვას უდი-
 დესი მნიშვნელობა ენიჭება. უფრო მეტიც, დღეს, როგორც არასდროს საუბრობენ სასოფლო-სა-
 მეურნეო პროდუქციის წარმოების განვითარებაზე. თითოეულ ადამიანს მოუწოდებენ იქონიოს
 საკარმიდამო ნაკვეთი და იქ მოიყვანოს ის პროდუქცია, რომელიც ყველაზე მეტად სჭირდება
 ადამიანს ყოველდღიური მოხმარებისთვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში შესაძლოა დადგეს ისეთი
 დრო , როცა გაჩნდება საკვები პროდუქტების დეფიციტი და ის არ იქნება საკმარისი ყველას-
 თვის. მაგრამ აქ არ იგულისხმება, რომ წარმოება არ ვითარდებოდეს არ შემოდდიოდეს ინვესტი-
 ციები და არ ვითარდებოდეს ეკონომიკა. ამ ყოველივეს უნდა ამყარებდეს

1. კანონი, რომელიც არეგულირებს უმნიშვნელოვანეს საზოგადოებრივ ურთიერთობებს,
 კანონის მეშვეობით უნდა დადგინდეს სამართლებრივი ნორმები, რომელიც მიიღება
 დებულებების და პრინციპების საფუძველზე და მათ განსავითარებლად. 2. კანონმორჩილება.
 პროგრესის პარალელურად იზრდება ადამიანის მოთხოვნა და ამ მოთხოვნათა სტანდარტიც.
 იცვლება პოლიტიკური და ეკონომიკური შეხედულებები, მმართველობის ფორმები და წესები.
 მსოფლიოში ქვეყნების უმრავლესობამ განიცადა ტრანსფორმაცია და ჩამოყალიბდა როგორც
 სამართლებრივი სახელმწიფო, რომელსაც გააჩნია მაღალი სამართლებრივი კულტურა და
 იმართება შესაბამისი კანონების საფუძველზე. სამართლებრივ სახელმწიფოში უმაღლესი
 სამართლებრივი ღირებულება ადამიანია, მისი ღირსებებით, უფლებებით და თავისუფლებით.
 შესაბამისად სახელმწიფოც და ეკონომიკაც უნდა ემსახუროდეს ადამიანს და მორგებული
 უნდა იყოს მისი ზრდადი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაზე. ასევე ორიენტირი უნდა იყოს
 21-ე საუკუნის განსაკუთრებული ღირებულებები. 3. სასამართლოს დამოუკიდებლობა.
 სასამართლოს დამოუკიდებლობის გამყარებისა და მდგრადი განვითარებისთვის ზრუნავს
 ყველა განვითარებული ქვეყანა. რადგან სიტყვის თავისუფლება ერთნაირი ინტერესის სფეროა
 როგორც ინვესტორისთვის, ისე ყველა დაინტერესებული ადამიანისთვის. 4. მარტივი
 საგადასახადო სისტემა, საგადასახადო სისტემა ყოველთვის დავის საკითხია, როგორც
 ეკონომისტებს ასევე პოლიტიკოსებს შორის. მაღალი საგადასახადო სისტემა რთულ ვითარებას
 უქმნის, როგორც მეწარმეებს, ასევე წარმოებაში დასაქმებულ პირებს, რადგან დიდი
 ალბათობით გაზრდილი გადასახადები გაზრდის საქონლის ფასს, ეს საქონელი ვერ გაუძლებს
 კონკურენციას და შესაძლებელია გაკოტრდეს მეწარმე, რაც თავისთავად აისახება
 დასაქმებულთა შემცირებაში, ხელფასების და შემოსავლების კლებასა, უმუშევრობის ზრდასა
 სხვა ნეგატიურ პროცესებში. 5. დაბალი საგადასახადო წნეხი. მთავრობის განცხადებით ერთ-
 ერთი ყველაზე დაბალი საგადასახადო წნეხი აქვს ბიზნესს საქართველოში. 2018 წლის
 მსოფლიო ბანკის დასკვნით ჯამური საგადასახადო განაკვეთი 9,9 % იყო, რითაც მსოფლიოში
 მე-3 ადგილზე მოვიაზრებოდით. თუმცა ამან განსაკუთრებულად ვერ შეუწყო ხელი
 ეკონომიკის ზრდას. 6. გამართული, განვითარებული და მოქნილი ინფრასტრუქტურა ქვეყნის
 განვითარების მთავარი და აუცილებელი პირობაა და უზრუნველყოფს, როგორც ეკონომიკის

ასევე ყველა საზოგადოებრივი მექანიზმის გამართულ მუშაობას. გამართული და სწორი მიმართულებით დაგეგმილი ეკონომიკის მიზანი და შედეგი შესაბამისობაშია და ხელს უწყობს სხვა დარგების განვითარებასაც.

7. საგადასახადო ინსტიტუტები. გადასახადის გადახდა აუცილებელი უნდა იყოს, როგორც ფიზიკური, ისე იურიდიული პირისთვის. მის უზრუნველყოფას საგადასახადო ინსტიტუტები უნდა ახორციელებდნენ არა სუბიექტური შეხედულებებით, არამედ კანონთან სრულ შესაბამისობაში. 8. კორუფციის შეჩერება. კორუფციის თავიდან აცილების მიზნით უნდა გაიზარდოს პასუხისმგებლობის პრინციპების დაცვის შესაძლებლობები. რაც კორუფციის შესახებ კანონის სრული დაცვით და თანამდებობის პირთა ქონებრივი დეკლარაციების სიზუსტეში უნდა აისახებოდეს. კორუფცია ისტორიულად ყოველთვის ხელს უშლიდა მსოფლიოში ქვეყნების ეკონომიკურ განვითარებას და ის აუცილებლად დააზიანებს საგრძნობლად ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკასაც. 9. საქართველოს საგარეო ვაჭრობა 2021 წლის იანვარ-აგვისტოში საქართველოში საქონლით საგარეო სავაჭრო ბრუნვამ (არადეკლარირებული ვაჭრობის გარეშე) 8 678.3 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელზე 22.2 პროცენტით მეტია. აქედან, ექსპორტი 2 605.5 მლნ. აშშ დოლარი იყო (25.7 პროცენტით მეტი), ხოლო იმპორტი 6 072.9 მლნ. აშშ დოლარი (20.7 პროცენტით მეტი). უარყოფითმა სავაჭრო ბალანსმა 2021 წლის იანვარ-აგვისტოში 3 467.4 მლნ. აშშ დოლარი და საგარეო სავაჭრო ბრუნვის 40.0 პროცენტი შეადგინა.

ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების ძირითადი ამოცანა უნდა იყოს ცხოვრების დონის ამაღლება, ცხოვრების დონის ამაღლების სტანდარტისთვის გამოიყენება მწარმოებლურობა. ამ მაჩვენებლით გამოიანგარიშება, როგორც მოსახლეობის შემოსავლები, ასევე მოხმარება. იმ ქვეყნებში, სადაც მაღალი მწარმოებლურობაა შემოსავლებიც და დასაქმებაც მაღალია, შესაბამისადად უმუშევრობა დაბალი.

ცხრილი 3

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 I	2021 II	2021 III
სამუშაო ძალა (აქტიური მოსახლეობა), ათასი კაცი	1675.6	1653.8	1641.4	1605.2	1572.8	1523.7	1447.2	1559.1	1592.0
დასაქმებული, ათასი კაცი	1308.5	1294.5	1286.9	1296.2	1295.9	1241.8	1129.7	1214.6	1281.2
უმუშევარი, ათასი კაცი	367.2	359.2	354.5	309.0	276.9	281.9	317.5	344.6	310.8
უმუშევრობის დონე, პროცენტი	21.9	21.7	21.6	19.2	17.6	18.5	21.9	22.1	19.5

სამუშაო ძალის მაჩვენებლები

საქართველოში საქსტატის მონაცემებით 2021 წლის მესამე კვარტალში, წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით უმუშევრობის დონე გაზრდილია. თუ გასულ წელს ეს მაჩვენებელი 17% - იყო, 2021 წელს 19.5 %-ია. ამ ინფორმაციას საქსტატი აქვეყნებს. კორონა ვირუსის გავლენით მნიშვნელოვანი ზარალი მიადგა ყველა იმ ქვეყნის ეკონომიკას, სადაც ის იყო გავრცელებულ-

ლი. აშშ-ში დაეცა აქციებზე ფასები, ევროპაში ბევრ სექტორში უმუშევრობა იქცა დიდი პრობლემად. ტურიზმის შემცირებამ, ავიარეისების გაუქმებამ სერიოზული ეკონომიკური ზარალი მიაყენა ტურიზმთან დაკავშირებულ ყველა სფეროს. გაჩერდა რესტორნები, სასტუმროები, ბაღები, მაღაზიები, ბაზრობები, მშპ შემცირდა, დაღი დაესვა მდგრად წარმოება, განათლება ძირითადად დისტანციურ სწავლებაზე გადავიდა. ამან პირდაპირი ზემოქმედება იქონია საზოგადოების შემოსავლებზე და კეთილდღეობაზე. კვლევებით დასტურდება, რომ კორონა ვირუსმა 200-დან 400 მილიარდამდე ზარალი მიაყენა მსოფლიო ეკონომიკას. ასევე გაეროს ბოლო კვლევები ადასტურებს, რომ გლობალური ეკონომიკური ზრდა დაეცა და იგი 2,5 % შეადგენს. საბოლოო ჯამში ეკონომიკური ზარალი ტრილიონზე მეტია. ყოველივე ეს გამოწვეულია წარმოების და ვაჭრობის შემცირებით. საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები ჩინეთში და ბევრ სხვა ქვეყანაში განიცდის ვარდნას, მცირდება ექსპორტი, იმპორტი, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები. შემცირდა საგარეო ვაჭრობა, ევროკავშირის შეფასებები აცდა კოვიდის რეალობას. რუსეთში ეკონომიკური ზრდა შემცირდა 1.2 %-ით. მსოფლიოს სიდიდით მეორე ეკონომიკის მქონე ქვეყანაში, ჩინეთში, არაერთი კომპანია დაიხურა, მსგავსი სირთულეების წინაშე აშშ და ევროკავშირის განვითარებული ეკონომიკის მქონე ქვეყნებიც დადგნენ [1, გვ. 14].

ფაქტია, რომ კორონავირუსმა ტურისტული სექტორი დააზარალა, სამგზავრო გადაზიდვებს ზიანი მიაყენა, საფონდო ბაზრებზე დაფიქსირებული ვარდნა კი ეკონომიკის რეალურ სექტორზე უშუალოდ აისახა [1, გვ. 14]. 2008-2009 წლების გლობალური ფინანსური და ეკონომიკური კრიზისის გამოცდილებიდან გამომდინარე, ეკონომისტების ხელთაა ისეთი ინსტრუმენტები, როგორცაა საგადასახადო შეღავათების დაწესება, ცენტრალური ბანკების მიერ საპროცენტო განაკვეთების შემცირება და ლიკვიდურობის უზრუნველყოფის ღონისძიებების გატარება, მთავრობის მხრიდან მოსახლეობის ყველაზე შეჭირვებული ნაწილის სოციალური დაცვის გაძლიერება [1, გვ. 14]. რა თქმა უნდა, ამ ღონისძიებების გარდა, პრიორიტეტულია მთავრობის მიერ ჯანდაცვის დაფინანსების გაზრდა [1, გვ. 14]. ის, თუ რამდენად საკმარისია ამ ღონისძიებების გატარება კორონომიკური კრიზისის პირობებში, დიდად იყო დამოკიდებული იმაზე, თუ რა დრო დასჭირდა მედიცინას კორონავირუსისგან სამკურნალო პრეპარატების, ასევე შესაბამისი ვაქცინის შექმნის, დამზადებასა და გავრცელებას [1, გვ. 14]. ასევე ვაქცინაციისთვის. საყურადღებოა, რომ ჩამოთვლილი ღონისძიებები, საბოლოო ანგარიშით, გამოიწვევს საბიუჯეტო დეფიციტის ზრდას და დიდი ალბათობით, ეს იქნება პანდემიით მოცული ყველა ქვეყნის საკმაოდ მნიშვნელოვანი პოსტკრიზისული პრობლემა [1, გვ. 14]. ასევე იზრდება უმუშევრობა სხვადასხვა ქვეყანაში: 2020 წლის მონაცემებით იაპონიაში უმუშევრობა წინა წელთან შედარებით 0.6% გაიზარდა, გერმანიაში 0.7%-ით, დიდ ბრიტანეთში 1.0%-ით, კანადაში-1.8%-ით, საფრანგეთში--1,9%-ით, იტალიაში-2,7-ით, აშშ-7.3 -ით. საქართველოში მოსახლეობა 3728,6 ათასი ადამიანია, მშპ ერთ სულზე 4255,7\$, რეალური მშპ-ს ზრდა-6.8%, უმუშევრობის დონე 19,5 %. დღეს, მსოფლიო უფრო გლობალიზებულია, როცა უკვე შექმნილია ვაქცინა, საქართველოში მოწოდებულია 4 სხვადასხვა ტიპის ვაქცინა, ფაიზერი, ასტრაზენეკა, სინოფარმი, სინოვაკი. მოსახლეობის მესამედი აცრილია, პანდემიის დამარცხება და პანდემიიდან გამოსვლა ანუ პანდექსიტი მაქსიმალურად შეუწყობს ხელს ეკონომიკური კრიზისის დამარცხებას, ეკონომიკის განვითარებას და ეკონომიკურ ზრდას.

ლიტერატურა:

1. შაპავა ვ., 2020. *კორონომიკა და თვისებრივად ახალი ეკონომიკური კრიზისი*. ეკონომიკა და ბიზნესი, ტომი XII, გვ. 13-16
2. გრეგორი მენქიუ(2008), ეკონომიკის პრინციპები,
3. საქსტატის მონაცემები
4. საქართველოს კონსტიტუცია.

Theoretical Economy and Economic Growth

Rusudan Sirbiladze

*Ivane Javakishvili Tbilisi State University
Associate Professor, Academic Doctor of Economics*

SUMMARY

The work concerns the theoretical economy and economic growth. Explores the processes of the Pandemic Corona in the conditions of the economy. Holds what problems prevent the economy in terms of globalization and how to overcome them. Things to bring economy to the development. What kind of economic package should we use for improvement and economic growth of life.